

sának költségeit is fedezni fogják. Csak a kezdet nehéz, mert az első években az államnak feltétlenül nagyobb anyagi áldozatot kell majd hozni. Mielőtt azonban az állam ilyen áldozatokat hozna, szükséges, hogy barlangügyünket törvényesen rendezzük s ezzel barlangkutató törekvéseinknek szilárd alapot teremtsünk. Ez a célja ennek a törvénytervezetnek, amelyet mindazoknak a köröknek, amelyek illetékesek lesznek ezzel foglalkozni, szíves figyelmébe ajánljuk.

BARLANGKUTATÓ EGYESÜLETEK KÖZLEMÉNYEI.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1939 április 25-én *Cholnoky Jenő* dr. elnöklése alatt *szakülést* tartott, amelyen két előadás hangzott el.

Peregi István dr. ismerteti a *Kecske-barlangban* eddig történt kutatások történetét és beszámol az 1938. évben végzett saját kutatásairól. Az első, aki a barlangot tudományos szempontból felkereste, *Szendrei János* dr. volt. „Miskolc város története és egyetemes földrajza“ c. művében említi, hogy a barlang 1874-ben 20–25 öl hosszúságban volt járható, ő azonban legalább is 86 m hosszúnak tartja. Ismerteti a barlang fekvését és a talált régiségeket. *Madarász Gyula* 1894-ben denevéreket gyűjtött benne. 1891–1906 között *Herman Ottó* gyűjtött itt pókokat. 1906-ban *Papp Károly* látogatta meg a Kecskebarlangot s róla több fényképet készített; becslése szerint a barlang 142 m hosszú. 1906–1930 között *Kadic Ottokár* dr. négy ízben ásatott ebben a barlangban és teljesen kiaknázta a benne rejlő neolitikus bükki kultúrát képviselő pompás agyagipar maradványait. 1920. év körül itt jártak *Biró Lajos* és *Diener Hugó*, ahol denevéreken élősködő atkákat gyűjtöttek. *Bokor Elemér* dr. 1924-től kezdve négy éven át járt ide rendszeresen állatokat gyűjteni. 1924. évben *Gebhardt Antal* dr. társaságában itt fedezte fel a *Duvalites Gebhardtii* nevű vakbogarat és 1925-ben felmérte a barlangot 330-ig; elkészítette 1:100 méretű alaprajzát és szelvényeit. Gyűjtéséből előadó 17 meghatározott és több meghatározatlan fajt talált a Magyar Nemzeti Múzeum Állattárában. *Schönviszky László* 1920–1931 között évenként többször kereste fel a Kecskebarlangot, azt fényképezte, benne gyűjtéseket, hőmérsékleti és nedvességi méréseket eszközölt, végül pedig felmérte a barlang végső, addig ismeretlen, 64 m hosszú szakaszát. 1927-ben, a barlangkutató kongresszus alkalmával, a barlangot végigjárták *Bock Hermann* és *Cramer Helmut* német barlangkutatók s a benne észlelt geomorfológiai viszonyokról külön értekezésben számoltak be (*Mitteilungen über Höhlen- und Karstforschung*, 1929. évf.). *Véghelyi Lajos* dr. 1922-ben denevéreket gyűjtött benne (*Miniopterus Schreibersii*). Ezen *Dudich Endre* — ki maga is járt a barlangban — két denevéreget talált (*Nycteribia Schmidli* és *Penicilidia Conspicua*), utóbbin pedig a *Helminthophana Nycteribiae* nevű gombát. 1933-ban itt járt *Kolosváry Gábor* dr. is, aki ez alkalommal négy barlangi állatfajt gyűjtött. *Schréter Zoltán* dr. 1935. évben kőületek alapján kimutatta, hogy a Kecske-barlang közege *alsó triasz kori mészkő*. *Vásárhelyi Ist-*

ván 1933-ban itt 16 gerinces állatfajt állapított meg. *Sebős Károly* 1931-ben többször járt ebben a barlangban s benne hőmérsékleti és nedvességi méréseket eszközölt. Az eddig végzett kutatások a Kecske-barlangban összesen 45 állat- és növényfajt eredményeztek.

Peregi István dr. 1937. évben kereste fel először a barlangot s *Dudich Endre* dr. tanácsára elhatározta, hogy azt egy éven át havonként felkeresi és módszeres vizsgálatokat végez benne. Ez 1938-ban történt, amikor összesen 56 napot töltött a barlangban. Ez idő alatt vizsgálat tárgyává tette a barlang belső tartalmát, a fényt, a talajt, kőzetét, hőmérsékletét, abszolút és relatív nedvességét, a légáramlást, a benne levő vizeket, a táplálkozás biológiai viszonyait, az izolációt és 12-havi gyűjtésnek állat- növényvilágát, sok esetben specialisták támogatásával. Mikroklímás berendezkedést létesített, sixek talaj és vízi hőmérők, termográf, párolgásmérők szakaszonkénti beállításával; ezen kívül kisebb kémiai laboratóriumot rendezett be, a feltétlenül helyben eszközzendő laboratóriumi munkálatok elvégzésére. A hozott anyag vizsgálatát, részben a földtani, részben közegészségtani intézet végezte, illetve végzi. Sok táblázat, grafikont, rajzot és fényképet nyújt. Felkutatta a bictópokat, összeállította azok biocönózisét, osztályozta a barlang növény- és állatvilágát. Végül múlt év október havában a 34-pontnál, a barlang sziklás fenekét, keresve a sziklás fenék fölött, sárga mészkőtörmelékes agyagban egy *Bos* sp. állkapocs-töredéket és faszinet gyűjtött.

2. *Kerekes József* dr.: „Adatok a forrás- és színvölgyi barlangok kialakulás-történetéhez“ című előadásában bevezetésképpen körvonalazza a Bükk-hegység földtani kialakulását, azután először a színvölgyi barlangokat ismerteti. A *Diósgyőri barlang* az utolsó jégkor előtt oldódott ki a Diósgyőri medence harmadkori üledékeinek a határán, triász kori mészkőben. A *Puskaporosi szurdok barlangjai* — a Herman Ottó-barlang kivételével, — jellegzetes parti barlangok, ezeket az eróziós — és nem beszakadt barlangi eredetű — sziklaszorosban átfutó patak oldalozó eróziója, ill. korróziója vájt ki. Koruk a pleisztocén idejére tehető.

A lillafüredi *Szent István-barlang* egy hétig tartó alapos tanulmányozása után, előadó megállapítja, hogy a barlang ma járható része merőben különbözik barlangjaink zömétől, amennyiben a közethasadékokon átszivárgó, vagy esurgó vizek oldóhatása végezte az üregrendszer kialakulását, valószínűleg a levantei-ópleisztocén időben. A würmeljegesedést bevezető időbe tehető a mai barlangtermek üregeinek jó részét létrehozó sziklaomlások megtörténte. Ezt, a barlang üregeit részben kitöltő nagytömegű, a külvilágról behuzódó agyagos lejtőtörmelék felhalmozódása követi. A jégkor befejeztét agyagtömegek beiszapolódása jelzi. Ezek tömik el a vízjáratokat és okozzák a barlangtermeket magasan kitöltő tavak felduzzadását. A jelenkoreleji esapadékos fenyőnyír korszak erős eseppköképződése óta viszonylag száraz a barlang napjainkig. A barlangrendszer végeredményben tektonikusan preformált karsztvízhálózat, kialakulásánál indokolatlan hévvizek és forró gázok-gőzök üregkioldó működését (*Pávai-Vajna*) feltételeznünk.

A színvölgyi barlangok után a Forrás-völgy karsztjelenségeit

mutatja be az előadó. A Felsőforrás fölött, levantei szintén oldódott ki a *Forrásvölgyi barlang*, nyilván a hegység e része dolináival egyidőben. Alatta az ópleisztocénkori forrásbarlangok üregeit is megtaláljuk. A völgy legérdekesebb barlangjai a legalsó mészkőszorosra nyílnak. A Királykuti szoros levantei oldalsó forrásbarlangja a *Büdöspeszt* ürege. Alatta minden bizonnyal az ópleisztocén korban alakult ki a *Királykuti zomboly* nyelőbarlangjának oldással kitágított hasadékrendszere. Ennek a barlangnak a kialakulásfázisai a Szent István-barlangéival teljesen egybehangzóak. A városi terraszok szintjében oldódott ki végül a hegység legnagyobb, 400 m hosszúságú, ma is aktív patakos terraszbarlangja, a *Kecske-barlang*. Kialakulás menetében szintén hangsúlyozottan, de az előbbiektől eltérő helyzetének megfelelően némiképpen módosultan jelennek meg a környékbeli barlangok szakaszos fejlődési stádiumai.

Előadása végén azt a meggyőződését fejezte ki az előadó, hogy a barlangok üregképző erői között a korrózió hatása föltétlenül messze meghaladja az erózióét.

A Pannónia Turista-Egyesület Barlangkutató Szakosztály 1939. évi május hó 25-én *Silberer Nándor* elnöklése alatt *választmányi ülést* tartott a következő tárgysorozattal.

Schmitz Nándor titkár jelenti, hogy a Szakosztály Budapest székesfőváros polgármesteréhez fordult azzal a kéréssel, hogy a székesfővárosi kertészet juttasson nagyszámú faesemetét és mészkősziklát kedvelő növényeket arra a célra, hogy a teljesen elhanyagolt, kopár bányaudvart befásítsák és sziklanövényekkel beültessék.

Csernyák Béla pénztáros jelentést tesz a Szakosztálynak januárius 1-től május 25-ig terjedő időre szóló pénzforgalmáról. A Választmány abban állapodott meg, hogy az eddigi óvatos takarékosági rendszert továbbra is változatlanul követi, a pénzkezelést pedig leegyszerűsíti és áttekinthetőbbé teszi.

Elnök jelenti, hogy a barlang bérletének meghosszabbítása tárgyában eljár a Salgótarjáni Kőszénbánya R. T.-nél s ott *Erdélyi Sándor* dr. cégvezetővel tárgyalva, további 10 évi bérletviszonyt sikerült kötnie a jelenleg érvényben levő megállapodás feltételei mellett.

Elnök felolvassa annak az új megállapodásnak a szövegét, amelyet *Bagyura Iloná*-val, mint a barlangi klubházak megbízottjával megkötni, illetve megújítani készülnek. Nevezett bizonyos teendők elvégzése fejében továbbra is ingyenlakást élvezne az egyik épületben.

Elnök ismerteti a Szakosztály és a Magyar Barlangkutató Társulat között régóta fennálló bensőséges jóviszonyt s megállapítja, hogy a Társulatnak az a törekvése, miszerint a turistai barlangkutató ügyét egységes elvek szerint összpontosítsa, a Szakosztálynál már régóta fennáll. A Választmány elhatározza, hogy átiratban felkéri a Társulatot, hogy biztonsági szempontból vizsgálja meg a Pálvölgyi barlangnak azon szakaszait, amelyeket a közönség látogatja és állítsa ki a közben összegyűlt barlangvonatkozású tárgyakat az elkészített két új szekrényben.

Schmitz Nándor.